

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

ДОРЕ ГРУДА

chitanka.info

ДОРЕ ГРУДА^[0]

Груда живее в Роса и се прехранва со скудните залъци на волен учител по музика. И музиката личи ясно в неговите стихове, които като че ли са изплакани на виолончело. Критиката всякога е била благосклонна към неговите творения, освен към упражненията му в проза — ни по-добри, ни по-лоши от обикновените прозаични драскотини на добри лирически поети, на които е присъщо тънкото чувство на самонаблюдение, но които нямат обективно око за нещата вън в живота. И за това че критиката се осмелява да му говори каквото мисли, той е неин непримирим враг — още един признак, че е добър лирически поет. Но макар да е враг на критиката, той е от броя на ония малцина лирици, у които самокритиката е твърде силно развита: той пише много, но не само че не печата всичко, а и от печатаните вече прави извънредно строг избор, когато му се падне да ги препечатва в книги. Досега — поета е роден в 1876 — той е издал само две малки книжки песни, *Златен дъжд* и *Думите на нещата*, в които дори най-мъничката песен е свидетел за творческата мощ на майстора. От тия песни лъхти тиха някаква замисленост и ни милва тъгата на усмивка при раздяла. Той е школувал най-вече у Иво Доля и немца Теодор Щорм^[1], и от тях е научил да бъде спретнат в израза, и мелодиите на своята душа да излива винаги в характерна тям форма. За него е закон афоризма на Щорма: „Am vollendesten erscheint mir das Gedicht dessen Wirkung zunächst eine sinnliche ist, aus der sich dann die geistige von selbst ergibt, wie aus der Blute die Frucht.“^[2] Груда твърде често се ползува от мотиви из народната поезия. Но само мотиви —

мрямора, на който дяла образите на своето вдъхновение. Суровия материал в тях не личи, както не личи небръснатия селянин в днешния изискано облечен парижанин. Груда е обикнал народната песен още от дете, сам е сбирал народни песни, изучавал ги е и плод на това изучаване е една — единствена за сега — студия за *Народната песен*^[3], дето освен характеристика на наивното народно творчество е посочена и оная интимна връзка, която художествената песен трябва да има с народното творчество, за да бъде тя цвете израсло на своя почва и да има значение в културата на нацията. Принцип и хубав, и верен, но не навреме казан и тъй тремо прилаган на практика от съвременните поети на Острова, че той почти пропадна в техните стихотворни упражнения. Но тоя не навреме подзет въпрос, в практическото му приложение, има един непредвиден резултат: показва твърде нагледно, което преди твърдяха добрите критици, но бе неясно за четците — безталантността на младата генерация поети и тяхната акробатщина с хубавото родно слово. Доре Груда е една от надеждите на Острова на Блажените, дето много надежди се обезнадеждиха. И наистина, той се грижи за овощията во своята градина, и те дават плодове, за които мързеливите му завиждат и мъмрят против него.

[0] В тоя образ Славейков изтъква лирическата страна на своя талант с насоката на стиховете от сбирката си „Сън за щастие“; сходство с немския поет Густав Фалке, с прилики в двете характеристики (на Груда — и Фалке в „Немски поети“): Груда „се прехранва со скудните залъци на волен учител по музика“, Фалке е „учителят по музика, сиромашът Фалке“; у Груда е подчертана „творческата мощ на майстора“, Фалке също е „майстор“; и двамата живеят в дом сред природата и я обичат. На стихотворението „Скерцо. Григ“ от Груда отговаря споменатата в очерка за Фалке негова любов към музиката на Григ. — Близост и с образа на Теодор Щорм, също майстор на лирическата поезия. — За любовта на Славейков към музиката са запазени много спомени. — Доре — от мъжките, Груда — от женските имена у Братя Миладинови. Груд, Грудни е разпространено мъжко име в Чирпанско и другаде. Навей и от името на Иван Дорев, известен тогавашен преводач от немски език, учител по български език и училищен инспектор. Популярен е тогава у нас с илюстрациите му на преведени на български класически произведения френският

художник Гюстав Доре (1833–1883 г.). Славейков при подбора на имената в антологията особено дири тия български имена, които приличат на чужди и така засилват алюзията, че се говори за друга страна, докато тя по същество е България. — Името Доре е използвано и на друго място в антологията — в очерка за Чевдар Подрумче се говори за Марко Доре, „най-видния прозаик на Острова“.

↑

[1] Теодор Щорм (1817–1888 г.), виден немски лирически поет и новелист. Славейков пише за него очерк и широко го представя в „Немски поети“. ↑

[2] (Нем.) „Най-съвършено ми се чини стихотворението, чието въздействие е най-напред сетивно, от което след това от само себе си се явява духовното (въздействие), както плодът от цвета.“ ↑

[3] Намек за студията на Пенчо Славейков „Българската народна песен“, печатана в сп. „Мисъл“, стр. 3 и 129, 1904 г., а преди това изнесена като доклад в салона на Славянското дружество. Чрез споменаването на тая студия и изтъкването любовта на Доре Груда към народната песен Славейков обръща внимание на тая много важна страна на своето творчество. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.